

In publieke opdracht

Vlaams

Bouwmeester

1999–2009

Hans Ibelings

SUN

Woord vooraf
In *publieke opdracht* is een initiatief van de Vlaams Bouwmeester, maar Marcel Smets heeft mij de vrijheid gegeven om de opzet en uitwerking van dit boek onafhankelijk te bepalen. Sterker nog, het is zijn uitdrukkelijke verzoek aan mij geweest om een onafhankelijke positie in te nemen, en hij heeft mij aangespoord om toch vooral een kritisch standpunt te articuleren ten aanzien van het Bouwmeesterschap en het belangrijkste instrument om tot een architectenkeus te komen voor publieke opgaven, de Open Oproep. Kritiek moet hier niet worden opgevat in de alledaagse zin van afkeuring, maar in de bredere betekenis van oordelende beschouwing, in dit geval van de draagwijdte en het belang van het Bouwmeesterschap en de Open Oproep.

Al ben ik volledig verantwoordelijk voor de inhoud, voor de totstandkoming van dit boek ben ik veel dank verschuldigd aan een aantal personen. Om te beginnen aan Vlaams Bouwmeester Marcel Smets en zijn team, in het bijzonder Catherine Robberechts die zich intensief met de productie van het boek heeft beziggehouden. Verder aan bOb Van Reeth, de eerste Bouwmeester, en de vele bouwheren, ontwerpers en andere betrokkenen bij de Open Oproep die ik heb kunnen spreken, en die mij onmisbare inzichten hebben gegeven in de werking en betekenis van de Open Oproep. Daarnaast mijn dank aan uitgever Martien de Vletter en haar medewerkers, aan mijn collega Kirsten Hannema en aan grafisch ontwerper Joost Grootens en zijn medewerkers, die er voor gezorgd hebben dat dit werkelijk een boek is geworden.

In publieke opdracht bestaat uit drie hoofdstukken en een nawoord waarin de Vlaams Bouwmeester en de Open Oproep worden besproken en geduid. Tussen de hoofdstukken door worden, in chronologische volgorde, vierentwintig projecten gepresenteerd met als maatstaf het moment waarop ze in de Open Oproep zijn opgenomen. Deze vierentwintig projecten zijn geselecteerd uit de meer dan vierhonderd projecten die sinds 2000 aan bod zijn gekomen in de Open Oproep, en waarvan ruim de helft inmiddels is uitgevoerd of in uitvoering is. Vijftien van deze vierentwintig projecten zijn een persoonlijke keus van bOb Van Reeth, Vlaams Bouwmeester van 1999 tot 2005, en Marcel Smets die deze functie sinds 2005 bekleedt. In aanvulling op hun keus, heb ik negen projecten geselecteerd. Samen geven ze een doorsnede van de verscheidenheid en veelzijdigheid van de architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur die binnen de kaders van de Open Oproep tot stand wordt gebracht.

Hans Ibelings

Vlaams architectuurbeleid en de opleving van de architectuur 6

De Open Oproep in de praktijk 62

Architectuur in publieke opdracht: de betekenis van de Open Oproep en de Vlaams Bouwmeester 118

Nawoord 172

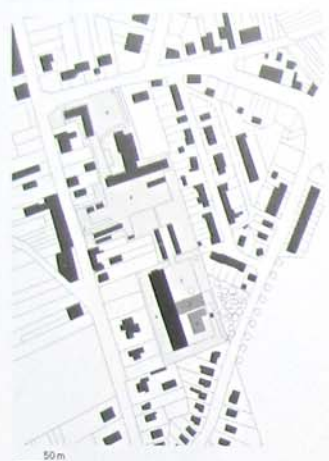
Open Oproepen

VDAB Sint-Niklaas 30
De Hoge Rielen Kasterlee 34
Stadhuis Menen 38
Openbare Bibliotheek en uitbreiding Cultureel Centrum Beveren 42
Brug Albertkanaal Vroenhoven 46
KTA kampus 'De Brug' Vilvoorde 50
Basisschool de Regenboog Grimbergen 54
Sociale woningbouw Gistel 58

Fietsersbrug Knokke-Heist 86
Erasmushogeschool, RITS-gebouw Brussel 90
Crematorium Sint-Niklaas 94
Theaterplein Antwerpen 98
Falconplein Antwerpen 102
Sociale woningbouw Berlaar 106
Polyvalente zaal Bocholt 110
Crematorium Hofheide Holsbeek 114

Kaaien van Antwerpen 140
Masterplan 'Stad aan de Maas' Maaseik 144
Basisschool voor Buitengewoon Onderwijs Rumst 148
Kazerne Dossin Mechelen 152
Bruggen Albertkanaal Antwerpen 156
Kapel De Zande Ruselede 160
Sluisgebouw Beveren-Waas 164
Administratief Centrum Oostkamp 168

Basisschool De Regenboog Grimbergen

De basisschool De Regenboog in Grimbergen, net buiten Brussel, was één van de eerste schoolprojecten binnen de Open Oproep. Van de opdracht, die is toegekend aan Van Geystelen/Thys Architecten, is voornamelijk alleen de lagere school gerealiseerd; de bouw van de kleuterschool is uitgesteld. De nieuwbouw is een manifest alternatief voor het gebrek aan langetermijn-visie bij vele schoolgebouwen uit de laatste decennia, waarvan de provisorische containerklassen die overal in Vlaanderen zijn gemonteerd de trieste bakens zijn. Uitgangspunt van de ontwerpers was 'niet te bouwen voor een periode van tien jaar. Kinderen hebben het recht hun schooltijd door te brengen in gebouwen die het waardig zijn om honderd jaar en langer te blijven bestaan.' Rekening houdend met de beperkte middelen, zowel voor de bouw als voor het gebruik en onderhoud, hebben de architecten een schoolgebouw willen ontwerpen 'dat klopt' en dat zo logisch en rationeel is dat het ogenschijnlijk 'niet anders kon zijn'. De school heeft, net als de woonbebouwing in de buurt, een duidelijke voorkant aan de straat – de speelplaats in dit geval – en een achterkant aan de tuinzijde, waar klassentuintjes zijn aangelegd. De gevel is grotendeels van glas; een luifel zorgt voor natuurlijke zonwering. Behalve een duurzaam en kloppend gebouw wilde de architect ook een neutraliteit bereiken, zodat de architectuur een kader biedt dat vrijelijk kan worden ingevuld door de scholieren, en dat in de loop der tijd kan wijzigen. De luifel en de speelplaats, die voor Thys een cruciaal onderdeel zijn van het ontwerp en de ruimtelijke beleving van deze architectuur, zijn nog niet uitgevoerd, waarmee het voor hem een incompleet project is. Zelfs incompleet biedt het echter al een bijzondere onderwijsomgeving, die in alle sobere wereld een inspiratie is voor de Vlaamse scholenbouw.

Volledige studieopdracht voor de nieuwbouw van klassen voor de basisschool van het KA/BS

Adres:
Brusselsteeweg 99,
Grimbergen
Ontwerper:
Adinda Van Geystelen
(Van Geystelen/Thys
architecten) / Bureau
Bouwtechniek
Bouwover:
Gemeenschapsonderwijs
Datum:
2002–2007
Open Oproep
0314

